

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 864/2007,

11. juuli 2007,

lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II”)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 61 punkti c ja artiklit 67,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras, arvestades lepituskomitee poolt 25. juunil 2007. aastal heakskiidetud ühist teksti ⁽²⁾,

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühendus on seadnud eesmärgiks vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala säilitamise ja arendamise. Sellise ala järkjärguliseks loomiseks peaks ühendus piiriülese toimega tsiviilasjade osas tehtava õiguslaselase koostöö raames võtma vajalikke meetmeid sel määral, mil see on vajalik siseturu nõuetekohaseks toimimiseks.
- (2) Asutamislepingu artikli 65 punkti b kohaselt hõlmavad need meetmed selliseid meetmeid, mis edendavad liikmesriikides seaduste ja kohtualluvuse konflikti suhtes kohaldatavate eeskirjade kokkusobivust.
- (3) Euroopa Ülemkogu 15.–16. oktoobri 1999 Tampere kohtumisel kinnitati kohtuotsuste ja õigusasutuste muude otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtet kui tsiviilasjades tehtava õiguslaselase koostöö nurgakivi ning kutsuti nõukogu ja komisjoni võtma vastu meetmete programmi vastastikuse tunnustamise põhimõtte elluviimiseks.
- (4) Nõukogu võttis 30. novembril 2000. aastal vastu komisjoni ja nõukogu ühisprogrammi, mis käsitleb meetmeid tsiviil- ja kaubandusajades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamiseks ⁽³⁾. Programmis määratletakse kollisiooninormide harmoneerimisega seotud meetmed kui meetmed, mis hõlbustavad kohtuotsuste vastastikust tunnustamist.

(5) Euroopa Ülemkogu poolt 5. novembril 2004 vastu võetud Haagi programmis ⁽⁴⁾ kutsuti lepinguväliste võlasuhetega seotud kollisiooninormide („Rooma II”) osas aktiivselt tööd jätkama.

(6) Selleks et muuta kohtuvaidluste tulemused prognoositavaks, parandada õiguskindlust ja kohtuotsuste vaba liikumist, loob siseturu nõuetekohane toimimine vajaduse selle järele, et liikmesriikide kollisiooninormid sisaldaksid samu pidemeid kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks, olenemata sellest, millises riigis on kohtule hagi esitatud.

(7) Käesoleva määruse reguleerimisala ja sätted peaksid olema kooskõlas nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades ⁽⁵⁾ („Brüsseli I määrus”) ning lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust reguleerivate õigusaktidega.

(8) Käesolevat määrust tuleks kohaldada igat liiki kohtus.

(9) *Acta iure imperii* tõttu tekkivad nõuded peaksid hõlmama nõudeid riigi nimel tegutsevate ametiisikute vastu ning ametivõimude, sealhulgas avalikult ametisse nimetatud ametnike vastutust. Seetõttu tuleks need küsimused käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta.

(10) Perekondlikud suhted peaksid hõlmama abielu- ja hõimlussuhteid ning otse- ja küljoones sugulust. Artikli 1 lõikes 2 osutatud abielu ja teiste perekondlike suhetega samalaadset mõju omavate suhete mõistet tuleks tõlgendada kooskõlas juhtumiga tegeleva kohtu liikmesriigi õigusega.

(11) Lepinguväliste võlasuhete mõiste erineb liikmesriigiti. Seetõttu tuleks käesolevas määruses lepinguväliseid võlasuhteid käsitada iseseisva mõistena. Käesolevas määruses sätestatud kollisiooninormid peaksid hõlmama ka riskivastutusel põhinevaid lepinguväliseid võlasuhteid.

(12) Kohaldatav õigus peaks samuti hõlmama lepinguvälise kahjuga seotud vastutusvõimet.

⁽¹⁾ ELT C 241, 28.9.2004, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 6. juuli 2005. aasta arvamus (ELT C 157 E, 6.7.2006, lk 371), nõukogu 25. septembri 2006. aasta ühine seisukoht (ELT C 289 E, 28.11.2006, lk 68) ja Euroopa Parlamendi 18. jaanuari 2007. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 10. juuli 2007. aasta õigusloomega seotud resolutsioon ja nõukogu 28. juuni 2007. aasta otsus.

⁽³⁾ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT C 53, 3.3.2005, lk 1.

⁽⁵⁾ EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1791/2006 (ELT L 363, 20.12.2006, lk 1).

- (13) Ühtsete normidega, mida kohaldatakse olenemata sellest, millisele õigusele nad viitavad, võib vältida ühenduse vaidluspoolte vahelise konkurentsi moonutamise ohtu.
- (14) Õiguskindluse nõue ja üksikjuhtumite õiglase kohtlemise vajadus on õiguse valdkonna olulised osad. Käesoleva määrusega sätestatakse pidemed, mis on nimetatud eesmärkide saavutamiseks kõige kohasemad. Seetõttu nähakse käesolevas määruses ette nii üldnorm kui ka erinormid ja teatud sätetes nn vabastusklausel, mis võimaldab erandit nimetatud normidest, kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et kahju õigusvastane tekitamine on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne teise riigiga. See normide kogum loob seega kollisiooninormide paindliku raamistikku. Ühtlasi võimaldab see juhtumiga tegeleva kohtul käsitleda üksikjuhtumeid asjakohasel viisil.
- (15) *Lex loci delicti commissi* on peaaegu kõigis liikmesriikides lepinguvälise võlasuhetega seotud kollisiooninormide lahendamise aluspõhimõtteks, kuid kui juhtumi asjaolud jagunevad mitme riigi vahel, kohaldatakse põhimõtet praktikas erinevalt. Selline olukord tekitab õiguskindlusetust.
- (16) Ühtsed normid peaksid suurendama kohtuotsuste prognoositavust ning tagama mõistliku tasakaalu väidetavalt vastutava isiku ja kahju kannatanud isiku huvide vahel. Seos riigiga, kus tekkis otsene kahju (*lex loci damni*), tasakaalustab väidetavalt vastutava isiku ja kahju kannatanud isiku huve ning kajastab samuti kaasaegset lähenemisi tsiviilvastutusele ja riskivastutuse süsteemide arendamisele.
- (17) Kohaldatav õigus tuleks määrata kindlaks lähtuvalt kahju tekkimise kohast, olenemata sellest, millises riigis või riikides võivad ilmned kaudsed tagajärjed. Näiteks isikukahju ja varakahju puhul peaks kahju tekkimise riigiks olema riik, kus isikukahju tekkis või kus vara kahjustati.
- (18) Käesoleva määruse üldnormiks peaks olema artikli 4 lõikes 1 sätestatud *lex loci damni*. Artikli 4 lõiget 2 tuleks käsitleda erandina nimetatud üldpõhimõttest, millega luuakse eriseos juhiks, kui poolte harilik viibimiskoht on samas riigis. Artikli 4 lõiget 3 tuleks käsitleda vabastusklauslina artikli 4 lõigetest 1 ja 2, kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et kahju õigusvastane tekitamine on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne teise riigiga.
- (19) Erinormid tuleks sätestada juhul, kui erilist laadi kahju õigusvastase tekitamise puhul ei ole üldnormiga võimalik saavutada erinevate huvide vahelist mõistlikku tasakaalu.
- (20) Tootja vastutusega seoses peaks kollisiooninorm täitma kaasaegse kõrgtehnoloogilise ühiskonnaga seotud ohtude õiglase hajutamise, tarbijate tervise kaitsmise, innovatsiooni stimuleerimise, moonutatusta konkurentsi tagamise ja kaubanduse hõlbustamise eesmäärke. Nimetatud eesmäärke silmas pidades on tasakaalustatud lahenduseks pidemete kaskaadsüsteemi loomine koos prognoositavust käsitleva klausliga. Esmajärjekorras võetakse arvesse selle riigi õigust, kus kahju tekkimise ajal on kahju kannatanud isiku harilik viibimiskoht, tingimusel et asjaomast toodet turustati kõnealuses riigis. Kaskaadsüsteemi teisi elemente kasutatakse juhul, kui toodet kõnealuses riigis ei turustatud, ilma et see piiraks artikli 4 lõike 2 kohaldamist, ning juhul, kui esineb ilmselgelt tihedam seos mõne teise riigiga.
- (21) Artiklis 6 sisalduv erinorm ei ole artikli 4 lõikes 1 sätestatud üldnormi erand, vaid pigem selle täpsustus. Kõlvatu konkurentsi küsimustes peaks kollisiooninorm kaitsma konkurente, tarbijaid ja avalikkust ning tagama turumajanduse nõuetekohase toimimise. Neid eesmäärke täidab üldiselt seos selle riigi õigusega, kus kõlvatu konkurents mõjutab või tõenäoliselt mõjutab konkurentsisuhteid või tarbijate ühishuve.
- (22) Artikli 6 lõikes 3 sätestatud konkurentsi piiravast tegevusest tulenevad lepinguvälised võlasuhted peaksid hõlmama nii liikmesriikide kui ka ühenduse konkurentsiõiguse rikkumist. Selliste lepinguvälise võlasuhete suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus turgu mõjutatakse või tõenäoliselt mõjutatakse. Kui turgu mõjutatakse või tõenäoliselt mõjutatakse enam kui ühes liikmesriigis, peaks kahju kompenseerimist taotleval isikul olema võimalus teatud asjaolude korral valida, et nõue põhineb juhtumiga tegeleva kohtu asukohariigi õigusel.
- (23) Käesolevas määruses peaks kõlvatute äritavade mõiste hõlmama näiteks selliste ettevõtjatevaheliste kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste ja kooskõlastatud tegevuse keelustamist, mille eesmärgiks või tagajärjeks on liikmesriigis või siseturu piires konkurentsi takistamine, piiramine või moonutamine, ning samuti liikmesriigi turul või siseturul valitseva seisundi kuritarvitamise keelamist, kui sellised kokkulepped, otsused, kooskõlastatud tegevus või kuritarvitamine on keelatud EÜ asutamislepingu artiklitega 81 ja 82 või liikmesriigi õigusega.
- (24) „Keskkonnakahjustuse” mõiste peaks hõlmama loodusvarade, nagu vee, pinnase või õhu kahjulikku muutust, kõnealuse loodusvara poolt mõne muu loodusvara või üldsuse heaks täidetava funktsiooni kahjustamist või elusorganismide mitmekesisuse halvenemist.

- (25) Keskkonnakahjustusega seoses sätestatakse asutamislepingu artikliga 174, et kaitstus peaks olema kõrgetasemeline ning rajanema ettevaatusprintsibil ja põhimõtetel, mille järgi tuleks võtta ennetusmeetmeid, heastada keskkonnakahjustusi eeskätt kahjustuse kohas ning põhimõtetel, mille kohaselt saastaja peab maksma, ning see õigustab täielikult põhimõtte kasutamist, mille kohaselt soositakse kahju kannatanud isikut. See, millal kahjuhüvitist taotlev isik saab kohaldatava õiguse osas valiku teha, tuleks määrata kindlaks kooskõlas juhtumiga tegeleva kohtu liikmesriigi õigusega.
- (26) Intellektuaalomandi õiguste rikkumisega seoses tuleks säilitada üldtunnustatud *lex loci protectionis* põhimõte. Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks „intellektuaalomandi õigustena” mõista näiteks autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi, andmebaaside kaitse *sui generis* õigust ja töösusomandi õigusi.
- (27) Töövõitluse, nagu näiteks streigi või töösulu täpne mõiste on liikmesriigiti erinev ning töövõitlus on reguleeritud iga liikmesriigi siseriiklike eeskirjadega. Seetõttu lähtutakse töötajate ja tööandjate õiguste ja kohustuste kaitsmise eesmärgil käesolevas määruses üldpõhimõttest, mille kohaselt tuleks kohaldada selle riigi õigust, kus töövõitlus toimus.
- (28) Artiklis 9 sisalduv töövõitlust käsitlev erinorm ei piira siseriikliku õiguse kohaseid töövõitluse menetlustingimusi ning liikmesriigi õigusega ettenähtud töötajaid esindavate organisatsioonide või ametiühingute õiguslikku seisundit.
- (29) Tuleks näha ette sätteid erinormide kehtestamiseks juhuks, kui kahju pole tekitatud õigusvastaselt, vaid selle on põhjustanud näiteks alusetu rikastumine, käsundita asjaajamine ja *culpa in contrahendo*.
- (30) Käesolevas määruses on *culpa in contrahendo* iseseisev mõiste ja seda ei tuleks tingimata tõlgendada siseriikliku õiguse tähenduses. See peaks hõlmama avalikustamiskohustuse rikkumist ja lepingu sõlmimiseks peetud läbirääkimiste katkestamist. Artikkel 12 hõlmab üksnes neid lepinguväliseid võimalusi, millel on otsene seos lepingu sõlmimisele eelnenu toimingutega. See tähendab, et kui isik kannatab läbirääkimiste käigus isikukahju, peaks kohaldama artiklit 4 või määruse teisi asjakohaseid sätteid.
- (31) Poolte autonoomia põhimõtte austamise ja õiguskindluse tagamise eesmärgil peaks pooltel olema lubatud otsustada, millist õigust kohaldada lepinguvälisele võimalusele. Valik peaks olema väljendatud või nähtuma selgesti juhtumi asjaoludest. Kokkuleppe olemasolu kindlakstelemisel peab kohus austama poolte kavatsusi. Nõrgema poolte kaitsmise eesmärgil tuleks seada valikule teatud tingimusi.
- (32) Üldsuse huvidest lähtuval kaalutlustel võimaldatakse liikmesriikide kohtutel kohaldada erandjuhtudel avalikul korral ja imperatiivsetel sätetel põhinevaid erandeid. Eelkõige võib käesoleva määrusega kindlaksmääratud õiguse sellise sätte kohaldamist, millega kaasneks ülemääraselt suure hoiatava või karistava iseloomuga kahjutasu määramine, sõltuvalt juhtumi asjaoludest ja juhtumiga tegeleva kohtu liikmesriigi õiguskorrast lugeda kohtu asukohariigi avaliku korraga vastuolus olevaks.
- (33) Vastavalt liiklusõnnetuses kannatanutele kahjuhüvitise määramist käsitlevatele kehtivatele siseriiklikele eeskirjadele peaks juhtumiga tegelev kohus, kui õnnetus toimub muus riigis kui kannatanu hariliku viibimiskoha riik, võtma isikukahju hüvitismäära üle otsustamisel arvesse kannatanu tegelikku olukorda, sealhulgas eelkõige tegelikult kantud kahju ning järeldravi ja arstiabi kulusid.
- (34) Pooltevahelise mõistliku tasakaalu saavutamiseks tuleb niivõrd, kui see on asjakohane, pöörata tähelepanu selle riigi ohutus- ja käitumiseeskirjadele, kus kahju põhjustanud tegu toime pandi, ning seda ka juhul, kui lepinguvälise võimaluse suhtes kohaldatakse teise riigi õigust. Mõistet „ohutus- ja käitumiseeskirjad” tuleks tõlgendada nii, et see hõlmaks kõiki eeskirju, millel on mingi seos ohutuse ja käitumisega, hõlmates näiteks õnnetuse korral kasutatavaid liikluseeskirju.
- (35) Vältida tuleks kollisiooninormide hajutamist mitme õigusakti vahel ning nende normide vahelisi erinevusi. Käesoleva määrusega ei välistata siiski võimalust kehtestada konkreetseid valdkondi käsitlevates ühenduse õigusnormides lepinguväliste võimaluste kollisiooninorme.
- Käesolev määrus ei tohiks siiski piirata teiste õigusaktide kohaldamist, millega kehtestatakse siseturu nõuetekohast toimumist toetavad sätted, kui neid ei saa kohaldada koostoimes õigusega, mis on määratud käesoleva määruse sätetega. Käesoleva määruse eeskirjadega kindlaksmääratud kohaldatava õiguse sätete kohaldamine ei tohiks takistada kaupade ja teenuste vaba liikumist vastavalt ühenduse õigusaktidele, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) ⁽¹⁾.

(¹) EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1.

- (36) Austus liikmesriikide poolt võetud rahvusvaheliste kohustuste vastu tingib selle, et käesolev määrus ei tohiks mõjutada rahvusvahelisi konventsioone, mille osaliseks käesoleva määruse vastu võtmise ajal on üks liikmesriik või mitu liikmesriiki. Eeskirjade parema kättesaadavuse huvides peaks komisjon avaldama liikmesriikide saadetud teabe alusel asjakohaste konventsioonide loetelu *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (37) Komisjon teeb Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku korra ja tingimuste kohta, mille kohaselt võivad liikmesriigid erandjuhtudel ja valdkondlikes küsimustes pidada kolmandate riikidega enda nimel läbirääkimisi ja sõlmida nendega enda nimel lepinguid, mis sisaldavad sätteid lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatava õiguse kohta.
- (38) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seetõttu on seda määruse ulatuse ja mõju tõttu parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (39) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokollis artikli 3 kohaselt osalevad Ühendkuningriik ja Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (40) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokollis artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole talle siduv ega tema suhtes kohaldatav,
2. Käesoleva määruse reguleerimisalast jäetakse välja:
- a) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad perekonnasuhtest või suhtest, mis on kohaldatava õiguse kohaselt perekonnasuhtele sarnase toimega, sealhulgas ülalpidamiskohustused;
- b) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad abikaasade varasuhtest või varasuhtest, mis on kohaldatava õiguse kohaselt abielule sarnase toimega, ning testamentidest ja pärimisasjadest tulenevad lepinguvälised võlasuhted;
- c) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad vekslitest, tšekkidest ja võlakirjadest ning muudest vabalt kaubeldavatest väärtpaperitest sellisel määral, mil kohustused tekivad selliste muude vabalt kaubeldavate väärtpaperite kaubeldavusest;
- d) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad äriühinguid ja muid juriidilisi isikuid või organiseeritud ühendusi käsitlevast õigusest, nagu näiteks äriühingute ja muude juriidiliste isikute või organiseeritud ühenduste asutamine registreerimise teel või muul moel, nende õigus- ja teovõime, sisemine struktuur või lõpetamine, aktsionäride, osanike ja juhtide isiklik vastutus äriühingu või ühenduse kohustuste eest ning audiitori isiklik vastutus äriühingu või selle aktsionäride ja osanike ees raamatupidamisdokumentide kohustusliku auditi käigus;
- e) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad vabatahtlikult asutatud sihtfondi asutajate, usaldusisikute ja kasusaajate vahelistest suhetest;
- f) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad tuumakahjustusest;
- g) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad eraelu puutumatus ja isiklike õiguste rikkumisest, sealhulgas laimust.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISALA

Artikkel 1

Reguleerimisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse seaduste konflikti korral lepinguvälisele võlasuhtele tsiviil- ja kaubandusajades. Määrust ei kohaldata eelkõige maksu-, tolli- ega haldusajades, samuti riigi vastutusele, mis tuleneb riigi tegevusest või tegevusetusest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*).

Artikkel 2

Lepinguvälised võlasuhted

1. Käesolevas määruses hõlmab kahju õigusvastaselt tekitatud kahju, alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise või *culpa in contrahendo* tagajärgi.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse ka tõenäoliselt tekkivate lepinguvälise võlasuhte suhtes.

3. Käesolevat määrust ei kohaldata tõendite ja menetluse suhtes, ilma et see piiraks artiklite 21 ja 22 kohaldamist.

4. Käesolevas määruses käsitatakse „liikmesriigina“ kõiki liikmesriike peale Taani.

3. Iga käesolevas määruses sisalduv viide:
- a) kahju põhjustanud sündmusele hõlmab kahju põhjustavaid sündmusi, mis võivad tõenäoliselt aset leida, ning
 - b) kahjule hõlmab kahju, mis võib tõenäoliselt tekkida.

Artikkel 3

Üldine kohaldatavus

Käesolevas määruses nimetatud mis tahes õigust kohaldatakse, olenemata sellest, kas tegemist on liikmesriigi õigusega või mitte.

II PEATÜKK

KAHJU ÕIGUSVASTANE TEKITAMINE

Artikkel 4

Üldreegel

1. Kui käesolevas määruses pole sätestatud teisiti, kohaldatakse kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes selle riigi õigust, kus kahju tekib, olenemata sellest, millises riigis kahju põhjustanud sündmus aset leidis, ning olenemata sellest, millises riigis või millistes riikides ilmnevad nimetatud sündmuse kaudsed tagajärjed.
2. Kui väidetavalt vastutava isiku ja kannatanu harilik viibimiskoht on kahju tekkimise ajal samas riigis, kohaldatakse kõnealuse riigi õigust.
3. Kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et kahju õigusvastane tekitamine on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne muu riigiga kui lõigetes 1 ja 2 osutatud riik, kohaldatakse asjaomase teise riigi õigust. Ilmselgelt tihedam seos mõne teise riigiga võib eelkõige tugineda poolte vahel juba olemasolevale suhtele, nagu näiteks lepingule, mis on asjaomase kahju õigusvastase tekitamisega tihedalt seotud.

Artikkel 5

Tootja vastutus

1. Ilma et see piiraks artikli 4 lõike 2 kohaldamist, kohaldatakse toote poolt põhjustatud kahjust tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes:
 - a) selle riigi õigust, kus kahju tekkimise ajal oli kannatanu harilik viibimiskoht, kui asjaomast toodet turustati kõnealuses riigis; või nimetatud asjaolude puudumisel,
 - b) selle riigi õigust, kus toode omandati, kui asjaomast toodet turustati kõnealuses riigis; või nimetatud asjaolude puudumisel,

- c) selle riigi õigust, kus kahju tekkis, kui asjaomast toodet turustati kõnealuses riigis.

Kui väidetavalt vastutav isik ei suutnud mõistlikult ette näha toote või samalaadse toote turustamist riigis, mille õigust kohaldatakse vastavalt punktidele a, b või c, kohaldatakse siiski väidetavalt vastutava isiku hariliku viibimiskoha riigi õigust.

2. Kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et kahju õigusvastane tekitamine on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne muu riigiga kui lõikes 1 osutatud riik, kohaldatakse asjaomase teise riigi õigust. Ilmselgelt tihedam seos mõne teise riigiga võib eelkõige tugineda poolte vahel juba olemasolevale suhtele, nagu näiteks lepingule, mis on asjaomase kahju õigusvastase tekitamisega tihedalt seotud.

Artikkel 6

Kõlvatu konkurents ning vaba konkurentsi piirav tegevus

1. Kõlvatu konkurentsi tulemusena tekkiva lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus kõlvatu konkurents mõjutab või tõenäoliselt mõjutab konkurentsisuhteid või tarbijate ühishuve.
2. Kui kõlvatu konkurents mõjutab üksnes konkreetse konkurenti huve, kohaldatakse artiklit 4.
3.
 - a) Konkurentsi piirava tegevuse tulemusena tekkiva lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus turgu mõjutatakse või tõenäoliselt mõjutatakse.
 - b) Kui turgu mõjutatakse või tõenäoliselt mõjutatakse enam kui ühes riigis, võib kahju kompenseerimist taotlev isik, kes esitab nõude kostja elukohajärgses kohtus, selle asemel valida, et nõue põhineb juhtumiga tegeleva kohtu asukohariigi õigusel, tingimusel et kõnealuse liikmesriigi turg on üks turgudest, mida mõjutab otseselt ja märkimisväärselt konkurentsi piirav tegevus, millest tulenevad nõude aluseks olevad lepinguvälised võlasuhted; kui nõude esitaja esitab vastavalt jurisdiktsiooni suhtes kohaldatavatele eeskirjadele selles kohtus nõude enam kui ühe kostja vastu, saab ta oma nõude aluseks valida üksnes kõnealuse kohtu kohaldatava õiguse, kui konkurentsi piirav tegevus, millel iga nimetatud kostja vastu esitatud nõue põhineb, mõjutab otseselt ja märkimisväärselt ka turgu kõnealuse kohtu asukohaliikmesriigis.
4. Käesoleva artikli kohase õiguse kohaldamisest ei või kõrvale kalduda artikli 14 kohase kokkuleppega.

Artikkel 7

Keskkonnakahjustused

Keskkonnakahjustusest või sellise kahjustuse tõttu isikutele või varale põhjustatud kahjust tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatakse artikli 4 lõike 1 kohaselt kindlaksmääratud õigust, välja arvatud juhul, kui kahjuhüvitist taotlev isik valib oma nõude aluseks selle riigi õiguse, kus kahju põhjustanud sündmus aset leidis.

Artikkel 8

Intellektuaalomandi õiguste rikkumine

1. Intellektuaalomandi õiguste rikkumisest tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, mille jaoks kaitset taotletakse.

2. Ühenduse ühtse intellektuaalomandi õiguse rikkumisest tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatakse nendes küsimustes, mis ei ole reguleeritud asjakohase ühenduse õigusaktiga, selle riigi õigust, kus rikkumine toime pandi.

3. Käesoleva artikli kohase õiguse kohaldamisest ei või kõrvale kalduda artikli 14 kohase kokkuleppega.

Artikkel 9

Töövõitlus

Ilma et see piiraks artikli 4 lõike 2 kohaldamist, kohaldatakse toimuvast või lõpuleviidud töövõitlusest tuleneva kahju korral töötaja või tööandjana esineva isiku või nende kutsehuve esindavate organisatsioonide vastutusega seonduvate lepinguväliste võlasuhte suhtes selle riigi õigust, kus töövõitlus toimub või toimus.

III PEATÜKK

**ALUSETU RIKASTUMINE, KÄSUNDITA ASJAAJAMINE JA
CULPA IN CONTRAHENDO**

Artikkel 10

Alusetu rikastumine

1. Kui alusetust rikastumisest, sealhulgas alusetult saadud maksest tulenev lepinguvälise võlasuhte tugineb poolte vahel olemasolevale suhtele, nagu näiteks lepingust või kahju õigusvastasest tekitamisest tulenevale suhtele, mis on kõnealuse alusetu rikastumisega tihedalt seotud, kohaldatakse nimetatud suhtele kohaldatavat õigust.

2. Kui kohaldatavat õigust pole lõike 1 alusel võimalik kindlaks määrata ning kui poolte harilik viibimiskoht on samas riigis, kus alusetu rikastumise põhjustanud sündmus aset leidis, kohaldatakse kõnealuse riigi õigust.

3. Kui kohaldatavat õigust pole lõike 1 või lõike 2 alusel võimalik kindlaks määrata, kohaldatakse selle riigi õigust, kus alusetu rikastumine aset leidis.

4. Kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et alusetust rikastumisest tulenev lepinguvälise võlasuhte on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne muu riigiga kui lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud riik, kohaldatakse selle teise riigi õigust.

Artikkel 11

Käsundita asjaajamine

1. Kui käsundita asjaajamisest tekkinud lepinguvälise võlasuhte tugineb poolte vahel olemasolevale suhtele, nagu näiteks lepingust või kahju õigusvastasest tekitamisest tulenevale suhtele, mis on kõnealuse lepinguvälise võlasuhtega tihedalt seotud, kohaldatakse nimetatud suhtele kohaldatavat õigust.

2. Kui kohaldatavat õigust pole lõike 1 alusel võimalik kindlaks määrata ning kui poolte harilik viibimiskoht on samas riigis, kus kahju põhjustanud sündmus aset leidis, kohaldatakse kõnealuse riigi õigust.

3. Kui kohaldatavat õigust pole lõike 1 või lõike 2 alusel võimalik kindlaks määrata, kohaldatakse selle riigi õigust, kus tegevus aset leidis.

4. Kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et käsundita asjaajamisest tulenev lepinguvälise võlasuhte on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne muu riigiga kui lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud riik, kohaldatakse selle teise riigi õigust.

Artikkel 12

Culpa in contrahendo

1. Lepinguvälisele võlasuhtele, mis on tekkinud lepingueelsetest toimingutest, olenemata sellest, kas leping tegelikult sõlmiti, kohaldatakse õigust, mida kohaldatakse lepingule või mida oleks lepingu sõlmimise korral sellele kohaldatud.

2. Kui kohaldatavat õigust pole lõike 1 alusel võimalik kindlaks määrata, kohaldatakse:

a) selle riigi õigust, kus kahju tekib, olenemata sellest, millises riigis kahju põhjustanud sündmus aset leidis, ning olenemata sellest, millises riigis või millistes riikides ilmnevad nimetatud sündmuse kaudsed tagajärjed, või

b) selle riigi õigust, kus kahju põhjustanud sündmuse toimumise ajal on mõlema poole harilik viibimiskoht, või

c) muu asjaomase riigi õigust, kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et lepingueelsetest läbirääkimistest tulenev lepinguvälise võlasuhte on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne muu riigiga kui punktides a ja b osutatud riik.

Artikkel 13

Artikli 8 kohaldatavus

Käesoleva peatüki kohaldamisel kohaldatakse intellektuaalomandi õiguste rikkumisest tulenevate lepinguväliste võlasuhte suhtes artiklit 8.

IV PEATÜKK

VALIKUVABADUS

Artikkel 14

Valikuvabadus

1. Pooled võivad leppida kokku, et nad kohaldavad lepinguvälise võlasuhte suhtes enda valitud õigust:

- a) kokkuleppega, mis on sõlmitud pärast kahju põhjustanud sündmuse toimumist,

või

- b) kui kõik pooled tegelevad äritegevusega, samuti enne kahju põhjustanud sündmuse toimumist sõlmitud vabalt läbiräägitud kokkuleppega.

Valikut väljendatakse või see nähtub mõistliku kindlusega juhtumi asjaoludest ja see ei piira kolmandate isikute õigusi.

2. Kui kõik kahju põhjustanud sündmuse asetleidmise ajal olukorda mõjutanud asjakohased asjaolud esinevad muus riigis kui riik, mille õigus kohaldamiseks valiti, ei piira poolte valik selle teise riigi õiguse nende sätete kohaldamist, millest ei saa lepinguga kõrvale kalduda.

3. Kui kõik kahju põhjustanud sündmuse asetleidmise ajal olukorda mõjutanud asjakohased asjaolud esinevad ühes või mitmes liikmesriigis, ei piira poolte otsus kohaldada muud õigust kui liikmesriigi õigus vajaduse korral selliste ühenduse õiguse sätete, millest ei saa lepinguga kõrvale kalduda, kohaldamist liikmesriigi kohtus.

V PEATÜKK

ÜHISED EESKIRJAD

Artikkel 15

Kohaldatava õiguse reguleerimisala

Vastavalt käesolevale määrusele lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatava õigusega reguleeritakse eelkõige järgmiseid küsimusi:

- a) vastutuse alus ja ulatus, sealhulgas selliste isikute kindlaksmääramine, keda nende poolt toime pandud tegude eest võib vastutusele võtta;
- b) vastutusest vabastamise alused ning vastutuse mis tahes piiramise ja jagamise alused;

- c) kahjude või taotletavate kahjuhüvitisnõuete olemasolu, laad ja hinnang nende suuruse kohta;

- d) meetmed, mida kohus võib menetlusõiguse alusel antud volituste raames võtta kahju ennetamiseks, lõpetamiseks või hüvitamiseks;

- e) kahjuhüvitisnõuete esitamise õiguse ülemineku võimalus, sealhulgas pärimise teel;

- f) isikud, kellel on õigus saada hüvitist isiklikult kantud kahjude eest;

- g) vastutus teise isiku tegude eest;

- h) kohustuse lõppemise, aegumise ja tähtaja möödumisest tulenevate õiguste kaotamise tingimused, sealhulgas tähtaja kulgemise alguse, katkemise ja peatumise tingimused.

Artikkel 16

Imperatiivsed sätted

Käesolevas määruses ei kitsenda miski kohtu asukohariigi sätete kohaldamist olukorras, kus need on imperatiivsed, olenemata muidu lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatavast õigusest.

Artikkel 17

Ohutus- ja käitumiseeskirjad

Väidetavalt vastutava isiku käitumise hindamisel võetakse faktiliselt ja asjakohases ulatuses arvesse vastutuse aluseks oleva sündmuse toimumise kohas ja ajal kehtinud ohutus- ja käitumiseeskirju.

Artikkel 18

Vahetu hagemisõigus kahju tekitamise eest vastutava isiku kindlustusandja vastu

Kui lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatav õigus või kindlustuslepingu suhtes kohaldatav õigus seda ette näeb, võib kannatanu esitada oma nõude vahetult kahju tekitamise eest vastutava isiku kindlustusandja vastu.

Artikkel 19

Nõudeõiguse üleminek

Kui isikul („võlausaldaja”) on lepinguväline nõue teise isiku („võlgnik”) vastu ning kui kolmas isik on kohustatud täitma võlausaldaja nõuet või on seda juba teinud, määratakse see, kas ja millises ulatuses on kolmandal isikul õigus kasutada võlgniku vastu võlausaldaja õigusi, mis tal olid nende suhet reguleerinud õiguse kohaselt, kindlaks selle õigusega, mille kohaselt on kolmas isik kohustatud täitma võlausaldaja nõuet.

*Artikkel 20***Võlgnike paljus**

Kui võlausaldajal on nõue mitme sama nõude täitmise eest vastutava võlgniku vastu ning kui üks võlgnik on nõude kas täies mahus või osaliselt juba rahuldanud, määratakse nimetatud võlgniku õigus nõuda hüvitist teistelt võlgnikelt selle õiguse kohaselt, mida kohaldatakse nimetatud võlgniku ja võlausaldaja vahelisele lepinguvälisele võlasuhtele.

*Artikkel 21***Vormiline kehtivus**

Lepinguvälise võlasuhtega seotud ühepoolne tehing on vormiliselt kehtiv, kui ta täidab asjaomase lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatava õiguse või tehingu tegemise asukohariigi õiguse vorminõudeid.

*Artikkel 22***Tõendamiskoormis**

1. Käesoleva määruse alusel lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatavat õigust kohaldatakse sel määral, mil see sisaldab lepinguvälise võlasuhtega seonduvaid seadusest tulenevaid eeldusi või tõendamiskoormist.

2. Õigustoimingut võib tõendada mis tahes viisil, mida tunnustab kohtu asukohariigi õigus või mõni muu artiklis 21 nimetatud õigus, mille alusel on õigustoiming vormiliselt kehtiv, tingimusel et sellist tõendit saab kohtu asukohariigis esitada.

VI PEATÜKK

MUUD SÄTTED

*Artikkel 23***Harilik viibimiskoht**

1. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse äriühingute ja muude juriidiliste isikute või organiseeritud ühenduste hariliku viibimiskohana peakontori asukohta.

Kui kahju põhjustanud sündmus leiab aset või kui kahju tekib filiaali, esinduse või muu üksuse tegevuse käigus, loetakse harilikuks viibimiskohaks filiaali, esinduse või muu üksuse asukohta.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse majandustegevusega tegeleva füüsilise isiku harilikuks viibimiskohaks tema peamine tegevuskoht.

*Artikkel 24***Tagasisaate ja edasiviite välistamine**

Käesolevas määruses osutatud mis tahes riigi õiguse kohaldamine tähendab kõnealuses riigis kehtivate õigusnormide, välja arvatud sealsete rahvusvahelise eraõiguse normide kohaldamist.

*Artikkel 25***Riigid, kus kehtib mitu õigussüsteemi**

1. Kui riik koosneb mitmest territoriaalüksusest, millest igaüks kehtivad lepinguvälisele võlasuhtele oma õigusnormid, loetakse iga territoriaalüksust käesoleva määruse alusel kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel riigiks.

2. Liikmesriik, kus eri territoriaalüksustes kehtivad lepinguvälisele võlasuhtele eri õigusnormid, ei ole üksnes selliste üksuste õigusaktide vahelise konflikti korral kohustatud käesolevat määrust kohaldama.

*Artikkel 26***Kohtu asukohariigi avalik kord**

Käesolevas määruses osutatud riigi õiguse sätte kohaldamisest võib keelduda üksnes siis, kui selle kohaldamine on ilmselgelt vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga.

*Artikkel 27***Seos ühenduse õiguse muude sätetega**

Käesolev määrus ei piira selliste ühenduse õigusnormide kohaldamist, milles on sätestatud konkreetses valdkonnas lepinguvälise võlasuhtega seotud kollisiooninormid.

*Artikkel 28***Seos kehtivate rahvusvaheliste konventsioonidega**

1. Käesolev määrus ei piira selliste rahvusvaheliste konventsioonide kohaldamist, mille osalisteks käesoleva määruse vastuvõtmise ajal on üks või mitu liikmesriiki ning milles on sätestatud lepinguvälise võlasuhtega seotud kollisiooninormid.

2. Käesolev määrus on siiski ülimuslik konventsioonide suhtes, mis on sõlmitud üksnes kahe või enama liikmesriigi vahel, sellisel määral, mil need konventsioonid käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi.

VII PEATÜKK
LÕPPSÄTTED

Artikkel 29

Konventsioonide loetelu

1. Liikmesriigid teatavad 11. juuliks 2008 komisjonile artikli 28 lõikes 1 osutatud konventsioonide loetelu. Pärast nimeetatud kuupäeva teatavad liikmesriigid komisjonile kõigist nende konventsioonide denonsseerimistest.

2. Komisjon avaldab kuue kuu jooksul pärast asjaomase saamist *Euroopa Liidu Teatajas*:

- i) lõikes 1 osutatud konventsioonide loetelu;
- ii) lõikes 1 osutatud konventsioonide denonsseerimised.

Artikkel 30

Läbivaatamisklausel

1. Komisjon esitab hiljemalt 20. augustil 2011 Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta. Vajaduse korral lisatakse aruandele ettepanekud käesoleva määruse kohandamiseks. Aruanne sisaldab:

- i) uuringut erinevates jurisdiktsioonides välisriigi õiguse käsitlemise viiside mõjude kohta ja selle kohta, mil määral liikmesriikide kohtud vastavalt käesolevale määrusele välisriigi õigust praktikas kohaldavad;

Käesolev määrus on liikmesriikides tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga.

Strasbourg, 11. juuli 2007

Euroopa Parlamendi nimel
president
H.-G. PÖTTERING

Nõukogu nimel
eesistuja
M. LOBO ANTUNES

- ii) uuringut käesoleva määruse artikli 28 mõjude kohta, pidades silmas 4. mai 1971. aasta Haagi konventsiooni liiklusõnnetustele kohaldatava õiguse kohta.

2. Komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2008 Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele uuringu olukorra kohta eraelu puutumatuse ja isiklike õiguste rikkumisest tulenevate lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas, võttes arvesse eeskirju, mis on seotud ajakirjandusvabadusega ja sõnavabadusega meedias, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiviga 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾ seotud kollisiooniküsimusi.

Artikkel 31

Ajaline kohaldatavus

Käesolevat määrust kohaldatakse kahju põhjustanud sündmuste suhtes, mis toimuvad pärast selle jõustumist.

Artikkel 32

Kohaldamiskuupäev

Käesolevat määrust kohaldatakse alates 11. jaanuarist 2009, välja arvatud artikkel 29, mida kohaldatakse alates 11. juulist 2008.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

Komisjoni deklaratsioon läbivaatamisklausli (artikkel 30) kohta

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu üleskutsele, mis on esitatud Rooma II määruse artikli 30 raames, esitab komisjon hiljemalt 2008. aasta detsembris uuringutulemused, milles käsitletakse eraelu puutumatuse ja isikuõigustega seotud õiguste rikkumisest tulenevate lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse olukorda. Komisjon arvestab olukorra kõiki tahke ja võtab vajaduse korral kohaseid meetmeid.

Komisjoni deklaratsioon liiklusõnnetuste kohta

Komisjon, olles teadlik, et liiklusõnnetuse ohvritele makstava kompensatsiooni suurus on liikmesriigiti erinev, on valmis uurima liiklusõnnetusse sattunud ELi elanike konkreetseid probleeme, mis tulenevad asjaolust, et liiklusõnnetus toimus muus liikmesriigis kui nende elukohaliikmesriik. Selleks esitab komisjon enne 2008. aasta lõppu Euroopa Parlamendile ja nõukogule liiklusõnnetuste piiriüleste ohvrite olukorra parandamise võimalusi, sealhulgas kindlustust, käsitleva uuringu tulemused, mida arvestades omakorda koostatakse roheline raamat.

Komisjoni deklaratsioon välisriikide õigusaktidega arvestamise kohta

Komisjon, olles teadlik, et liikmesriikides arvestatakse välisriikide õigusaktidega erinevalt, ja pidades silmas Haagi programmi eesmärke, avaldab liikmesriikide kohtute poolt välisriikide õigusaktide tsiviil- ja kaubandusajades kohaldamist käsitleva horisontaalse uuringu tulemused hiljemalt neli aastat pärast Rooma II määruse jõustumist ja igal juhul kohe kui uurimus valmib. Komisjon on valmis võtma vajaduse korral kohaseid meetmeid.
